

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 9 (3465) ●

● ЧАЦВЕР, 17 САКАВІКА, 2016

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Тое нельга забыць
Ліст у мінулае — майму дзядулю, які не вярнуўся з вайны **Стар. 2**

Доўгі шлях на радзіму
У Мінску распачаўся ЮНЕСКАўскі год Лявона (Льва) Бакста: мастак нарадзіўся ў Гродне ў 1866 годзе **Стар. 3**

Сяброў сабраў вясёлы карагод
У фестывалі народных танцаў у Даўгаўпілсе паказвалі майстэрства і артысты з беларускіх гуртоў **Стар. 4**

ГАРАДЫ І ЛЮДЗІ

Маладзечна ў промнях сонца

Культурная сталіца Беларусі — горад творчасці і прыгажосці

Кацярына Мядзведская

Рыгор Сарока

Светлы, радасны, сонечны — гэта ўсё пра Маладзечна. У гэтым горадзе, кіламетраў за 70 ад Мінска, часта бывала я ў дзяцінстве. Памятаю, гулялі са стрыечным братам у прыгожым парку, які на той час здаваўся мне лесам: вавёрка тады кармілі з рук арэхамі, пад вялізнымі елкамі знаходзілі грыбы... На плошчы Старое месца бурліла гандлёвае жыццё, бабуля там купляла нам марожанае. І вось бабулі ўжо няма, а з братам сустракаемца ўсё больш у інтэрнэце. А горад Маладзечна, у якім і пазней бывала не раз, у тым ліку і на знакамітым Фестывалі беларускай песні і паэзіі, па-ранейшаму мне дарагі.

Больш уважліва ўгледзецца ў абрысы горада, прыслухацца да рытмаў жыцця сучасных маладзечанцаў пашанцавала і нядаўна, пад час камандзіроўкі. Яшчэ на пероне чыгуначнай станцыі заўважыла: у горадзе адбыліся змены. Пры новым будынку вакзала разглядала бронзавую скульптуру Дзяўчыны-пасажыры. Дарэчы, гэта адна з апошніх работ майстра Уладзіміра Жбанова. Вандроўка па горадзе ў мяне была

пазней, а спачатку рушыла ў Музычны каледж імя Агінскага, на сустрэчу з яго дырэктарам. Рыгор Сарока — заслужаны дзеяч культуры, кавалер ордэна Францыска Скарыны. Ён спачатку паказаў выставу жывапісных студэнцкіх работ з плэнераў у памятных мясцінах рода Агінскіх: вёскі Залессе, Лучаі, Аборак. Зазірнулі ў пакой-музей Міхала Клеафаса Агінскага. Шмат расказваў Рыгор Сямёнавіч, як ушаноўваецца памяць пра земляка. Чаго вартае толькі ўсталяванне помніка Агінскаму ў Маладзечне! Мае горад і мемарыяльную дошку — дакладную копію той, што ёсць цяпер у італьянскай Фларэнцыі на вуліцы Тарнабуоні, 10: на фасадзе дома, у якім палітык, дыпламат, кампазітар пражыў апошнія 11 гадоў.

На калідоры прыпыніліся ля “ганаровага” стэнда — з фота і прозвішчамі выпускнікоў каледжа, якія сёння вядомыя ў свеце оперы. “Наш Уладзімір Александровіч — саліст тэатра “Камунале” ў Венецыі, — з гонарам гаворыць дырэктар. — Уладзіслаў Сулімскі — знакаміты барытон у Марыінскім тэатры ў Санкт-Пецярбурзе, саліст Вялікага тэатра Расіі ды Шведскай Каралеўскай

БЕЛТА

БЕЛТА

Фестываль беларускай песні і паэзіі — вялікае свята для ўсіх

оперы. Анатоль Сіўко спявае ў Беларускай оперы, прадстаўляе краіну на шматлікіх міжнародных конкурсах. Вось і ў 2015-м ён стаў уладальнікам прэміі II Міжнароднага конкурсу вакалістаў імя Мусліма Магамаева”.

Пра каледж і студэнтаў Рыгор Сямёнавіч можа расказваць доўга, упэўнены: яго навучэнцы — самыя таленавітыя. Дый сам ён шчаслівы, што больш за 35 год узначалывае “адну з

лепшых навучальных устаноў у свеце”. Толькі сёння больш за 50 навучэнцаў — лаўрэаты розных міжнародных конкурсаў. А дырэктар марыць, каб каледж стаў Вышэйшым каледжам музыкі ды мастацтваў. Гаворыць, Маладзечна як ніякі іншы “правінцыйны” горад заслугоўвае, каб менавіта ў ім з’явілася першая “несталічная” культуралагічная вышэйшая навучальная ўстанова.

→ **Стар. 4**

ВЕСТКІ

Хто дзеліцца, той багацее

Пагадненне аб супрацоўніцтве падпісалі Федэральная нацыянальна-культурная аўтаномія беларусаў Расіі ды Выдавецкі дом “Звязда”

Пашыраюцца кантакты беларускіх суполак Расіі з беларускімі выданнямі. Дарэчы, у ФНКА беларусаў у суседняй краіне ёсць і свой сайт <http://belros.org>. Там пад рубрыкаю “Навіны” ад 3 сакавіка знаходзім, напрыклад, такое паведамленне: “В рамках Соглашения об информационном сотрудничестве между “ФНКА белорусов России” и ИД “Звязда” мы получаем материалы от наших партнеров. Читайте новую статью “Российские прозаики о писательском ремесле и развитии литературы”. І калі перайсці па спасылцы, адкрываецца цікавы тэкст — гутарка карэспандэнта газеты “Союз — Евразия” Надзеі Юшкевіч з расійскімі празаікамі Сяргеем Носавым і Раманам Сенчыным пра сучасныя літаратурныя тэндэнцыі ды тое, што цяпер найбольш цікавіць чытачоў. І падобныя спасылкі на інтэрнэт-партале ФНКА беларусаў Расіі ўжо не рэдкасць. Адпаведна і на беларускім інфармацыйным рэсурсе <http://www.zvyazda.minsk.by> ужо з’яўляюцца спасылкі на тэксты пра жыццё супляменнікаў у розных рэгіёнах Расіі.

Пагадненне аб інфармацыйным супрацоўніцтве паміж Выдавецкім домам “Звязда” і ФНКА беларусаў Расіі было падпісана сёлета 9 лютага. Як вядома, у ВД “Звязда”, створаны ў 2012 годзе, уваходзяць 2 газеты і 4 часопісы. На партале ж ФНКА беларусаў Расіі шмат інфармацыі пра рэгіянальныя суполкі, музеі ды цэнтры беларускай культуры, вядомых ураджэнцаў Беларусі. Ёсць такія рубрыкі: “Алея памяці”, “Падзеі”, “Пытаецца? Адказваем!” ды іншыя. Выбраўшы тое, што нам цікава, можна знайсці таксама фота-, відэа- ды аўдыяматэрыялы.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Падарункі высокай пробы

Іван Ждановіч

У Музеі сучаснай беларускай дзяржаўнасці можна пераканацца, як далёка па свеце ведаюць і паважаюць Беларусь

Прызнавацца ў добрых пачуццях да людзей, нават цэлых краін можна, як вядома, і падарункамі. Дарэчы, каштоўныя ўзаемавыяўленні сімпатыі — даўняя традыцыя на беларускіх землях. Сведчанні знаходзім у старажытных тэкстах. Напрыклад, у “Павале вялікаму князю Вітаўту”, помніку беларускай панегірычнай прозы XV

стагоддзя. Спецыялісты мяркуюць: створаны тэкст, пэўна, у 1430 годзе ў Смаленску ў асяроддзі мясцовага епіскапа Герасіма. Там, кажуць, складаліся і першы беларуска-літоўскі летапісны звод, завяршэннем і выкладам гістарычнай канцэпцыі якога стала “Пахвала...”. А пісалася яна, калі князь быў у зеніце славы і нават збіраўся прымераць каралеўскую карону. Вось урывак з тэкста: “У год 1430 князь вялікі Вітаўт Кейстутавіч склікаў да сябе караля польскага Уладзіслава [Ягайлу], вялікага князя маскоўскага Васіля Васільевіча, вялікага князя цверскага Барыса

Аляксандравіча, магістра нямецкага і прускага, магістра лівонскага. Вялікія паслы прыходзілі ад Івана, цара царградскага, і ад рымскага цэсара, і ад дацкага караля, і ад вялікага князя разанскага, і ад валашскага ваяводы паслы прыходзілі. Адоеўскія ж князі самі былі. І ад Вялікага Ноўгарада, і ад Пскова, і ад ардынскага цара, і ад іншых князёў і земляў паслы былі. Гэтыя каралі, вялікія князі і паслы былі ў вялікага князя Вітаўта сем тыдняў на яго страве, а на [кожны] дзень ішло аброку па трыста бочак мёду, па трыста ялавіц, бараноў і вепраў па трыста. Князь вялікі Вітаўт хацеў ускласці на

ІВАН ЖДАНОВІЧ

Падарунак ад Прэзідэнта Туркменістана

сябе карону, але яго непрыяцелі ляхі не прапусцілі яе, і таму ён не ўсклаў на сябе карону. І расхварэўся князь

вялікі Вітаўт і адпусціў [дамоў] вялікіх князёў і царскіх паслоў са шматлікімі падарункамі і з пашанаю”. → **Стар. 2**

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Падарункі высокай пробы

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Вось бы даведацца: што за падарункі ад князя былі? Зрэшты, калі нават і сёння кантакты паміж народамі, дзяржавамі адбываюцца на ўзроўні іх лідараў, то простым грамадзянам тыя скарбы не пабачыць... Праўда, у жніўні 2009-га быў прэс-тур беларускіх журналістаў у Казахстан, і ў Астане ў Музеі Першага Прэзідэнта Рэспублікі Казахстан нам паказвалі, што дораць Нурсултану Назарбаеву. Па-добраму зайздросцілі казахстанцам. А калі 20 ліпеня 2012 года адкрыўся Музей сучаснай беларускай дзяржаўнасці, там выставілі й некаторыя скарбы-падарункі нашаму Прэзідэнту, народу Беларусі. І вось, нарэшце, у музеі, які з'яўляецца філіялам Нацыянальнага гістарычнага музея, адкрылася і асобная экспазіцыя пад назвай "Шматвектарнасць знешняй палітыкі Рэспублікі Беларусь". Прадстаўлена больш за 100 каштоўных прадметаў, падараных Прэзідэнту і Беларусі за апошнія гады. Намесніца дырэктара Гістарычнага музея Ніна Калымага адзначыла на прэзентацыі, што дарылі іх прэзідэнты, кіраўнікі розных дзяржаў, а таксама арганізацый, устаноў, асобных дэлегацый, працоўныя калектывы, фірмы, вядомыя асобы з усяго свету. А перададзены гэтыя скарбы з Палаца Незалежнасці, дзе таксама створаны музей, праводзяцца экскурсіі.

Вазы, нават цэлы шыкоўны чайны сервіз з парцалены (ад Прэзідэнта Расіі Уладзіміра Пуціна), карціны, пано, бюсты, статуэткі, медалі, кінжал у інкруставаных ножнах... І як жа шмат гэтыя рэчы могуць расказаць, калі ўважліва да іх прыгледзецца-прыслухацца! Пра той народ, людзей, праз таленты і рукі якіх ішлі да нас гэтыя сведчанні павагі, сяброўства з розных куткоў свету: Індыя, Венесуэла, Катар, Сербія, Кітай... Паколькі

ІВАН ЖДАНОВІЧ

Падарункі з Індыі цікава разглядаць з усіх бакоў

адна з апошніх маіх камандзіровак была ў Ашгабат, я з цікавасцю разглядаў падарункі ад Прэзідэнта Туркменістана Гурбангулы Бердымухамедава: статуэтка знакамітага ахалцекінскага скакуна, шматзгорны дыван ручной работы. Гэта тое, чым ганарыцца туркменскі народ. І, як бачым, дарагія і знакавыя для турменаў рэчы, творы мастацтва падараны беларусам.

Беларусь цяпер падтрымлівае дыпламатычныя адносіны з 174 дзяржавамі, прадстаўлена замежнымі ўстановамі ў 56-і дзяржавах. Выстава і сведчыць пра шматвектарнасць

знешняй палітыкі Беларусі, якая праводзіцца ўжо больш за 20 гадоў. Пра тое гаварыў на прэзентацыі прэс-сакратар Міністэрства замежных спраў Дзмітрый Мірончык. Часам, звярнуў ён увагу, даводзіцца чуць пра параўнанне такой пазіцыі з балансаннем. Аднак на самой справе шматвектарнасць — гэта базавы прынцып беларускай знешняй палітыкі. Наша дзяржава гатова да дыялогу з усімі іншымі, якія паважаюць суверэнітэт Беларусі, спавядаюць прынцыпы роўнасці, неўмяшальніцтва ва ўнутраныя справы іншых краін.

Мяркую, беларусам замеж-

жа, бываючы ў Беларусі, таксама будзе вельмі цікава знаёміцца з экспазіцыямі ў Музеі сучаснай беларускай дзяржаўнасці. Каб вам было там камфортна, каб вас сустрэлі ды правялі экскурсію з улікам вашых пажаданняў, варта зрабіць папярэднюю заяўку — інфармацыю пра тое можна знайсці ў інтэрнэце.

А новая экспазіцыя ўжо "абкатана" ў Мінску ды рыхтуецца да падарожжаў як па Беларусі (Гомель, Віцебск), так і ў замежжа: будзе дэмастравацца ў Маскве, у Дзелавым і культурным комплексе, які летась адкрыўся пры беларускім Пасольстве.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Сустрэча ў Мёрах

Актывісты беларускай суполкі з Даўгаўпілса пабывалі ў землякоў у Прыдзвінскім краі

Сябры беларускага таварыства "Уздым" Людміла Сінякова, Вольга і Мікола Паўловічы, Юлія Хмяльніцкая і Станіслаў Валодзька наведалі горад Мёры, што на Віцебшчыне. Сяброўскую сустрэчу ў актавай зале Школы мастацтваў арганізавалі супрацоўнікі Мёрскай бібліятэкі. Спачатку мы з Вольгай Паўловіч расказалі пра беларусаў Даўгаўпілса, работу таварыства. Затым быў невялікі канцэрт. Песні на словы Станіслава Валодзькі кампазітараў Міколы Яцкова і Альберта Белуса выконвалі як спявачкі з Мёраў Святлана Атопкіна і Дар'я Шук, так і салістка ансамбля "Пралескі" Цэнтра беларускай культуры Даўгаўпілса Юлія Хмяльніцкая. Госьця праспявала і латышскую народную песню "Vai ta mana vaina bija..." ў арыгінале і ў перакладзе на беларускую мову Станіслава Валодзькі.

А сам Станіслаў прачытаў некалькі сваіх вершаў, адрасаваных дарослым і дзецям. Яго вершы чыталі таксама вучні 3-й сярэдняй школы горада, выхаванцы філолага Ларысы Лапкоўскай. А пяцікласнікі чыталі і ўласныя вершы. Супрацоўніца райвыканкама Ірына Кубарка дзякавала гасцям за выступленне, уручыла ім сувеніры ад мясцовых майстроў. І мы прывезлі падарункі, у тым ліку кнігі ды выдадзеныя ў Латвіі беларускія газеты: іх з удзячнасцю прыняла дырэктарка бібліятэкі Ала Скавародка. Цёпла, душэўна вяла імпрэзу паэтка, журналістка газеты "Мёрскія навiны" Алена Басікірская. Мы запрасілі яе ў Даўгаўпілс на творчую вечарыну. За кубачкам кавы вялі размова і пра іншыя агульныя праекты. Потым наведалі музеі, створаныя гісторыкам і краязнаўцам Вітаўтам Ермалёнкам.

Людміла Сінякова, старшыня беларускага таварыства "Уздым"

ПАМЯЦЬ

Тое нельга забыць

Ліст у мінулае — майму прадзядулю, які не вярнуўся з вайны

Добры дзень, дзядуля! Пішу табе ў далёкі 1943-і, у той час, дзе ты застаўся назаўжды. Я Насця — твая праўнучка... Нядаўна пераглядала сямейны альбом і знайшла твае фатаграфіі. На іх ты такі малады, прыгожы, поўны жыцця і сілы. У цябе прыгожая ўсмешка, якую так любіла бабуля. Заплюшчваю вочы... І быццам бачу: за небасхіл садзіцца сонца, і аблокі, яшчэ румяныя ад яго, плывуць павольна. І ветрык калыша пажоўклае восеньскае лісце. Ціха. Нібы прырода не заўважае, што на зямлі — вайна... А ўдалечыні чуць прыкметны рух: узброеныя людзі прабіраюцца да акупаванага горада. Дзядуля, дык гэта ж наш Гомель! А ты наперадзе... Сам падахвоціўся ісці ў разведку, смяльчак. І я нібыта побач з табою. Чую асцярожныя крокі. Здаецца, кожная пясчынка роднай зямлі засцерагае цябе, надаючы сілу і прытупляючы страх. Адчуваю біццё твайго сэрца, якое міжволі замірае ад любога шоргату. Цішыня... Толькі тваё дыханне... І раптам стрэль. Яшчэ адзін. Яшчэ... Удалечыні, бачу, твае таварышы бягуць з гары. "Трымайся, Васіль!.. Васька, не здавайся!.." — зрываюцца адчайныя крыкі скрозь боль і слёзы з іх вуснаў.

Ноч... Цішыня... Чорна-сіні дыван з залатымі ўзорамі ахутаў зямлю. І недзе там, далёка адсюль, чакае яна, падняўшы блакітныя, поўныя слёз вочы да нябёсаў... Моліць Неба, выпрошвае доўгачаканы ліст з радком "жывы, еду дадому..." Але ўсё складзецца не так. Яна, жонка твая Наталля, больш ніколі не ўбачыць тваю прамяністую ўсмешку, якая скарыла яе на першым спатканні. Не адчуе ўжо тваіх гарачых рук. Прыйшла ў сям'ю "пахаронка". Прынесла страш-

Васіль Дзеццоў

ную вестку: Дзеццоў Васіль Якаўлевіч загінуў у баі. І што ўзнагароджаны медалём "За адвагу", пасмяротна. Але ж хіба можа герой загінуць, знікнуць? Ён будзе жыць заўсёды! У сэрцах... І ў маім сэрцы ты жывеш, дзядуля. Я ведаю: на долю кожнага пакалення выпадае сваё выпрабаванне. На тваю, дзядуля, выпала вайна... І ты, і мільёны людзей змагаліся не толькі за свае жыцці: пралівалі кроў, каб нарадзіліся і жылі мы, нашчадкі.

Як шкада, што ты не змог убачыць,

якой прыгожай стала цяпер наша краіна. Якія ўрадлівыя ў нас палі, якое чыстае неба над галавой. Ты не бачыў, як я пайшла ў першы клас і закончыла школу, і стала студэнткай Акадэміі кіравання.

Як шкада, што ты не абдымеш мяне, калі мне стане тужліва... Але ты можаш ганарыцца намі. Мы не забыліся. Кожны год святкуем Вялікі дзень Перамогі, як і дні вызвалення нашых родных гарадоў, аддаючы даніну павагі кожнаму, хто змагаўся за Бацькаўшчыну. Мы стараемся акружыць

кляпатам і ўвагай яе абаронцаў, якія пакуль з намі. Вывучаем гісторыю, каб не паўтараць страшных крываваў памылак мінулага. Вось згадаю пра цябе — і хочацца быць лепшай, дабрэйшай, бо так хацелі б вы... Ты ведаеш, напэўна, што ў нас не ўсё атрымліваецца, але ваша Перамога, ваша воля, любоў да нас, ваша ахвяра дзеля нас надае сілы, каб усё ж старацца.

З любоўю і вечнай удзячнасцю, твая праўнучка Анастасія Ляшко

Анастасія Ляшко — праўнучка Васіля Дзеццова

АД РЕДАКЦЫІ

З бітвы за Гомель у лістападзе 1943-га, пра якую згадаецца ў тэксце, пачыналася вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Горад быў важным вузлом камунікацый, пунктам абароны ворага на правым беразе Сожа. Актыўную дапамогу пад час вызвалення Гомеля ды іншых населеных пунктаў войскам Беларускага фронту, якім камандаваў генерал арміі Канстанцін Ракасоўскі, аказвалі народныя мсціўцы: з Гомельскага і Палескага партызанскіх злучэнняў.

Гомель быў вызвалены 26 лістапада. У ходзе Гомельска-Рэчыцкай аперацыі загінулі 21650 байцоў, камандзіраў, палітработнікаў, сотні партызан і падпольшчыкаў. 66556 воінаў атрымалі рознай ступені раненні ды кантузіі. А франтавік Дзеццоў Васіль Якаўлевіч, дадала ў лісце ў рэдакцыю яго праўнучка Анастасія, быў з 1895 году, родам з вёскі Лебедзеўкі Кармянскага раёна Гомельшчыны. З дзевяці ягоных дзяцей выжылі пяцёра: Ева (бабуля Насці), Іосіф, Іван, Ганна, Марыя. Спачатку, па ўспамінах родных, воіна пахавалі ў месцы гібелі, а потым астанкі яго перазахавалі на могілках "Рандаўка" ў Гомелі.

СПАДЧЫНА

Доўгі шлях на радзіму

У Мінску распачаўся ЮНЕСКАўскі год Лявона (Льва) Бакста: мастак нарадзіўся ў Гродне ў 1866 годзе

Адам Мальдзіс

Для мяне асабіста знаёмства з творчасцю суайчынніка пачалося ў 1982 годзе. Атрымаўшы тады двухмесячную стypендыю ЮНЕСКА на пошукі беларушчыны ў англійскіх бібліятэках і музеях, я апынуўся ва ўніверсітэцкім Оксфардзе, там аказалася нямала нашых культурных памятак. І там, гартуючы старонкі часопіса "Oxford Slavonic Papers", натрапіў на звесткі: у мясцовым Ашмалейскім музеі захоўваецца звыш дзесяці малюнкаў "партрэтаў, ілюстратара Леана (!) Бакста" (1866—1924). Самым істотным у інфармацыі мне падалося тое, што нарадзіўся ён у Гродне. Чаму ж, падумалася мне, пра такога суайчынніка я нічога не чуў?

Заснаваны Э. Ашмолам яшчэ ў 1683 годзе музей — другі па значнасці ў Вялікабрытаніі. Побач з дзесяткамі егіпецкіх мумій і грэчаскіх статуяў, з палотнамі Левітана і Сярова, Бенуа і Рэрыха ўпершыню пабачыў я творы Бакста. У блакноце пра яго запісаў, а потым змясціў у кнізе "З літаратуразнаўчых вандраванняў" (1987) радкі: "Асабліва прывабліваюць яго партрэт Андрэя Белага з дапытлівымі і сумнымі вачыма і малюнак "Айседора Дункан у танцы". Лаканічна, некалькімі энергічнымі штрыхамі перададзены жаноцкасць, цяснасць, але і расшучасць слаўтай актрысы, якая адыграла значную ролю ў жыцці некаторых рускіх паэтаў". Выходзячы з музейнага будынка, купіў

На выставе "Час і творчасць Льва Бакста" ў Нацыянальным мастацкім музеі

паштоўку пад нумарам 160, якая і цяпер ёсць у маёй філакартычнай калекцыі.

Сярод "пошукавых" пытанняў, што трывожылі мяне пасля ў Мінску, было і такое: няўжо пра Бакста нічога не казалі савецкія мастацтвазнаўцы? У галоўнай беларускай бібліятэцы знайшоў толькі што выдадзенаму ў Ленінградзе манаграфію С. Галынца "Л. С. Бакст". У ёй вельмі цымяна гаварылася пра беларускія карані мастака. А ў наборы з 16 паштовак-рэпрадукцый з яго твораў, выдадзеным там жа ў 1986-м, у анатацыі нічога не сказана пра яго паходжанне. У суправаджальных тэкстах ён называецца і Леанам, і Львом... У 2-м томе "Беларускай энцыклапедыі" (1996) ніяк розначытанні не растлумачаны.

То як нам называць сусветна вядомага суайчынніка? Пэўна, рацыю мае Міністэрства замежных спраў, якое свае навагоднія віншаванні суправадзіла невялікім артыкулам пра Бакста. Там падкрэслена: ён належыць адразу тром культурам — беларускай, рускай і французскай. А называны мастак Лёванам. На маю думку, найбольш лагічна

і справядліва будзе называць яго ў беларускіх крыніцах Лёванам (Лёвом).

Сёлета ў Нацыянальным мастацкім музеі ўрачыста адкрылася выстава "Час і творчасць Льва Бакста". Яна аб'ядноўвае звыш 200 твораў мастакоў канца XIX — пачатку XX стагоддзя: як уласных, так і пазычаных у іншых краінах. Гэта палотны самога юбіляра, вядомых і малавядомых паплечнікаў яго па знакамітай Парыжскай школе: Зарфіна, Кікоіна, Крэменя, Любіча, Цадкіна. Ёсць творы вядомых рускіх майстроў Валашына, Врубеля, Несцерава, Сярова. Ёсць і нашы суайчыннікі: сын і жыхар Валожыншчыны Фердынанд Рушчыц, насельнік Іванава на Палесці Напалеон Орда, які аб'ездзіў Бацькаўшчыну ды ўвекавечыў добрую сотню архітэктурных помнікаў беларускай зямлі. У Віцебску доўгі час працаваў і ўзначальваў народнае мастацкае вучылішча Мсціслаў Дабужынскі, а ў Мінску, у сваіх блізкіх сваякоў несумненна быў літоўскі мастак і кампазітар Мікалоюс Чурлёніс.

На адкрыццё выставы з такога выключнага мастацкага багацця тлумна

сабралася дзяржаўная, эканамічна-фінансавая, навуковая эліта. Гаварылі: міжнародная падзея ўпрыгожвае нацыянальны Год культуры. Гучалі віншаванні тром галоўным арганізатарам свята. Першы з іх — старшыня праўлення Белгазпрамбанка з 2001 года Віктар Бабарыка. Адзін з выступоўцаў назваў яго беларускім Траццяковым. Імкнучыся пашырыць і паскорыць утварэнне беларускага сярэдняга класа, зрабіць яго як заможным, так і багатым інтэлектуальна, ён прадумана арганізаваў на радзіме і за мяжой, пераважна ў Парыжы, закупку "з першых рук" ажно 80-і (цэлы музей!) карцін і гравюр, якія, будучы пастаўленымі на банкаўскі баланс, выстаўляючыся ў краіне ды замежжы прыбаўляюць у цане. А з часам стануць (пра тое таксама гаварылі) асноваю першага ў Мінску дзяржаўна-прыватнага ці прыватна-дзяржаўнага музея. Згадвалася, што за ўсё гэта Белгазпрамбанк атрымаў, даючы прыклад іншым, намінацыю "Мэцэнат культуры — 2015", але самому Віктару Бабарыку лепш падабаецца назва "партнёр" (тых

Л. Бакст. Аўтапартрэт

жа музеяў).

Віншаванні накіроўваліся і дыпламату, культуролагу, пісьменніку (аўтар п'есы пра Міхала Клеафаса Агінскага) Уладзіміру Шчаснаму, які цяпер у Белгазпрамбанку займаецца сувязямі з грамадскасцю. Калі б у свой час ён не быў цесна звязаны з ЮНЕСКА, з Парыжам, не захапляўся мастацтвам у цэлым і жывапісам у прыватнасці, не напісаў бы і не выдаў кнігу-даведнік пра ролю ўраджэнцаў Беларусі ў Парыжскай школе, то, пэўна, і не было б сённяшняй шматпланавай выставы з Лёванам Бакстам у цэнтры.

Урэшце арганічна і па-дзелавому ў інтэлектуальны "трыумвірат" увайшоў дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея і таксама мастак Уладзімір Пракапцоў. Гэта ён разам з "Белгазпрамбанкам" наладзіў дзве папярэднія і такія ж паспяховыя выставы "Мастакі Парыжскай школы з Беларусі" ды "Дзесяць стагоддзяў мастацтва Беларусі", ён быў экспертам у многіх закупках банка, гэта ў запасніках яго музея яны цяпер захоўваюцца паміж выставамі.

Выстава "Час і творчасць Льва Бакста" працягнецца ў Мінску да 17 красавіка. А потым яе чакаюць у Гродне, дзе юбіляр нарадзіўся 9 мая 1866 года, а таксама ў Рызе і Вільнюсе.

І апошняе. Толькі што ў выдавецтве "Чатыры чвэрці" пабачыў свет першы ў Беларусі альбом, прысвечаны нашаму суайчынніку. У друку з'явіліся першыя на яго рэцэнзіі.

ВЕСТКІ З ЗАМЕЖЖА

Сын за маці

У Бяндэрах пайшла з жыцця кіраўніца беларускай суполкі Ганна Лапацьева. Таварыства абрала кіраўніком яе сына, Аляксандра Лапацьева.

Гэтую сумную вестку, пэўна, ведаюць ужо актывісты беларускага руху па свеце: у снежні 2014 года пайшла ад нас Ганна Дзям'янаўна Лапацьева, стваральніца і нязменны кіраўнік беларускай суполкі ў малдаўскім горадзе Бяндэры. Нагадаю, Бяндэрскае таварыства беларускай культуры — найстарэйшае сярод суполак супляменнікаў у Малдове, дзейнічае з 1992 года. Таварыства стала родным домам для беларусаў, па розных прычынах адарваных ад Радзімы. Суполка развівалася і мацнела, цяпер беларусы ў Бяндэрах удзельнічаюць ва ўсіх важных і значных культурных мерапрыемствах, у тым ліку і тых, якія праводзяцца пад эгідай Амбушады Беларусі ў Малдове. Намаганні суполкі (а калі дакладана: за яе сродкі) упершыню ў Прыднястроўскім рэгіёне Малдовы яшчэ ў 2005-м пачалася трансляцыя тэлеканала "Беларусь ТВ", суполка была фінансавым і арганізацыйным партнёрам Амбушады, калі праводзіліся I і II Кангрэсы беларусаў Малдовы.

А Ганна Дзям'янаўна асабіста шмат зрабіла для аб'яднання супляменнікаў, абшчына падтрымлівала ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, былых вязняў канцлагераў, маламаёмасных і састарэлых беларусаў горада. Наша кіраўніца суполкі была шчырай беларускай, патрыёткай Бацькаўшчыны і добрым, прстойным чалавекам. Вечная ёй памяць.

Жыццё таварыства прадаўжаецца. Нядаўна агульны сход прыняў рашэнне: абраць новым старшынёй Аляксандра Уладзіміравіча Лапацьева. Сын Ганны Дзям'янаўны — прадпрымальнік, узначальвае фірму па імпарце і продажы беларускай бытавой тэхнікі ў Прыднястроўі. У Аляксандра, дарэчы, ёсць шматгадовы досвед працы ў Амбушадзе Беларусі ў

Г. Лапацьева з роднымі ў беларускім Пасольстве. 3.07.2009 г.

Малдове, з беларускімі суполкамі, таму мы і прагаласавалі за яго аднагалосна. У нашага новага лідара дзве вышэйшыя адукацыі, ён жанаты, мае дваіх дзяцей.

Наша суполка гатова да супрацоўніцтва, агульных праектаў, абмену досведам працы. Мы прадаўжаем ру-

хацца шляхам падтрымкі і развіцця беларускай культуры, самабытнасці, у тым ліку і нашай роднай мовы ў Малдове.

Тамара Шаўцова,
намесніца старшыні
Бяндэрскага таварыства
беларускай культуры, Малдова

РОДНАЕ

Палескія вобразы

Мастачка Наталля Паплаўская чытала раман Івана Мележа "Людзі на балоце" да выхаду ў свет

Сёлета Беларусь адзначае 95-я ўгодкі народнага пісьменніка Івана Мележа. Нацыянальная бібліятэка падрыхтавала камплект рэпрадукцый да першага ілюстраванага выдання яго рамана "Людзі на балоце".

Як вядома, гэты твор, упершыню надрукаваны ў 1962 годзе, зрабіў пісьменніка знакамітым, меў вялікі поспех у Беларусі, па Савецкім Саюзе ды ў замежжы. Раман уваходзіць у залаты фонд сусветнай прозы XX стагоддзя. Гэта, па сутнасці, нацыянальны эпос. І яшчэ да выхаду яго ў свет работу з рукапісам твора пачала мастачка Наталля Паплаўская. Яна падрыхтавала серыю гравюр да рамана, для чаго сама вандравала па беларускім Палесці, шукаючы вобразы. Сустракалася і з пісьменнікам. А ў выніку стварыла серыю лінагравюр для першага выдання рамана. Яны ж сталі дыпломным праектам Наталлі Паплаўскай, якая ў 1964 годзе закончыла Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут. У 2014-м мастачка падарыла гравюры Нацыянальнай бібліятэцы.

Даведка ГР

Ганна Лапацьева нарадзілася 1 студзеня 1941 года ў вёсцы Чырвоная Ніва Клічаўскага раёна Магілёўскай вобласці. У 1959-м закончыла школу ў вёсцы Бацэвічы, працавала аператарам на запалкавай фабрыцы "Ревпуть" у гарадскім пасёлку Злынка Бранскай вобласці. У 1966-м закончыла Бранскі тэхналагічны інстытут па спецыяльнасці "Механічная тэхналогія апрацоўкі драўніны", да 1999 года працавала тэхнолагам, зменным майстрам, начальнікам АТК, намеснікам галоўнага інжынера на камбінаце "Фанеродеталь" у горадзе Бяндэры. Там жа актыўна ўдзельнічала ў грамадскай працы. Выгадвала двух сыноў. Арганізавала суполку "Беларуская культура" горада Бяндэры, кіравала рэгіянальнай суполкай "Рэспубліканская беларуская культура" Прыднястроўскага рэгіёна Малдовы. Была членам Кансультатывага савета кіраўнікоў грамадскіх суполак супляменнікаў, якія жывуць за мяжой, пры Упаўнаважаным па справах рэлігіі і нацыянальнасцяў Беларусі. Кіравала даччыным прадпрыемства таварыства "Грамада".

ГАРАДЫ І ЛЮДЗІ

Маладзечна ў промнях сонца

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Маладзечанцам лічыць сябе Рыгор Сарока, хоць родам з вёскі Турэц-Баяры гэтага раёна. З 14 гадоў жыве ў "горадзе сонца": так часам называюць Маладзечна яго жыхары. Сапраўды, у сонечны дзень горад увесць ззяе, заварожвае святлом, уздымае настрой, дорыць радасць. І Рыгор Сямёнавіч любіць, калі выпадае, уранні, на золку прайсціся па вуліцы Прытыцкага, якая пасля Дажынак-2011 стала пешаходнаю, прагуляцца ў парку Перамогі, а ўвечары зазірнуць у гарадскі Палац культуры. Там, па словах субяседніка, праходзіць да 450 мерапрыемстваў у год! Як мастацкі кіраўнік, галоўны дырыжор Маладзечанскага маладзёжнага народнага музычнага тэатра ён ставіў там оперы "Яўгеній Анегін", "Травіята", "Кармэн", "Іаланта". Да 250-годдзя Агінскага ў Маладзечне пастаўлена опера "Міхал Клеафас Агінскі. Невядомы партрэт" (кампазітар Алег Залётнеў, аўтар лібрэта і рэжысёр-пастаноўшчык Сяргей Макараў). Аўтар ідэі, мастацкі кіраўнік праекта і дырыжор — Рыгор Сарока. Оперу плануюць паказаць па розных гарадах Польшчы і Літвы.

Намала сустрэч будзе сёлета ў Маладзечне. Пройдуць цыклы імпрэз "Майстры мастацтваў — культурнай сталіцы Маладзечна", шмат канцэртаў, выстаў, спектакляў. Прыедуць у госці вядомыя дзеячы культуры. А Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі будзе прысвечаны 75-м угодкам Уладзіміра Мулявіна. Запланаваны конкурсы "Міс Маладзечна-2016", цырульніцкага майстэрства "Свет

Прыгожы горад Маладзечна ў любую пару года

прыгажосці". Упершыню пройдзе творчы конкурс "Сімвал маладога пакалення", уручэнне традыцыйнай моладзевай прэміі "Рэспект года".

Рыгор Сарока лічыць Маладзечна горадам унікальным: на 95 тысяч жыхароў — чатыры музычныя школы, драмтэатр, Лялечны тэатр "Батлейка"... "У якім яшчэ горадзе Еўропы столькі ўсяго!" — усклікае ён. Да 1960-га гэта быў цэнтр вобласці, горад меў нават абласны ансамбль песні і танца, іншыя творчыя гурты. З таго часу Маладзечна клапатліва зберагае, не губляе моцны творчы асяродак. Таму, лічыць Сарока, горад даўно ўжо праўляецца як культурная сталіца краіны...

Пасля гутаркі з чалавекам, улюбёным у свой горад, і я разглядала яго пад іншым ракурсам. Уразіла, напры-

Выступаюць артысты Лялечнага тэатра "Батлейка"

клад, што на вуліцах шмат моладзі. Яно і зразумела: у Маладзечна едуць вучыцца хлопцы і дзяўчаты са шматлікіх вёсак, аграгарадкоў раёна — у гандлёва-

эканамічны ды палітэхнічны каледжы, у гімназію-каледж мастацтваў ды Музычны каледж імя Агінскага. І парк, у якім любіла я гуляць у дзяцінстве, не

пазнала: добраўпарадкаваны, шырокія шыкоўныя дарожкі, з'явіліся штучныя вадаёмы, фантан, алея дрэваў, прысвечаная гарадам, у якіх праходзілі Дажынкi. Вялізны мемарыял Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Цераз дарогу, на цэнтральнай плошчы горада, прыгожа ўпісалася бронзавая кампазіцыя "Папараць-кветка" — праца скульптара Уладзіміра Жбанова. Непадалёк і гасцініца "Маладзечна" — адзін з сімвалаў горада савецкіх часоў: менавіта яе выява часта сустракалася на паштоўках, марках. А далей — пешаходная вуліца Прытыцкага, ці мясцовы "Брадвей", як яе называюць. І прагулка па ёй — сапраўдная экскурсія: кафэ, крамы, бібліятэка... А яшчэ — слупгадзіннік, які паказвае дакладны час, кінатэатр "Радзіма", касцёл св. Іосіфа ды помнік Яну Паўлу II ля яго...

Ад'язджала з Маладзечна маршруткай, праз новы мікрараён. У промнях заходзячага сонца бачыла: горад будзеца. Яркія рознакаляровыя шматпаварховікі, якія засяляюць пераважна маладыя сем'і, падобныя да такіх жа ў Мінску ці іншых беларускіх гарадах. Побач — магазіны, дзіцячыя садкі, школы. Горад жыве, пашыраецца, падростаюць і новыя жыхары. Спадзяюся, ім удацца не растварыцца ў плыні "глобалізацыі", зберагчы непаўторную адметнасць, аўру горада высокакультурнага, утульнага для жыцця і творчасці. А пра духоўныя арыенціры маладзечанцаў сведчыць і вялізная манументальная стэла з выяваю Божай маці на ўездзе ў горад: яна сустракае і праводзіць падарожнікаў.

СПАДЧЫНА

Сяброў сабраў вясёлы карагод

У фестывалі народных танцаў у Даўгаўпілсе паказвалі майстэрства і артысты з беларускіх гуртоў

У беларусаў ёсць цікавая паказка: навучыся танцаваць, а ўсяму іншаму жыццё навучыць... Проста? Аднак, спасцігаючы танцавальнае майстэрства, мы актыўна, нефармальна далучаемся да шматвяковай народнай культуры. А заадно ў яе плыні асвойваем такія важныя рэчы, як пачуццё прасторы, локця, меры, а таксама рытму, прыгажосці, ды і сацыяльнай іерархіі — таксама.

Што ж адбывалася ў Даўгаўпілсе? Упершыню праходзіў фестываль народных танцаў "Sadancis": у перакладзе з латышскай перапляс, карагод. А ладзіла карагод упраўленне культуры горада, праект падтрымалі Даўгаўпілская гардума і Латвійскі фонд культуры. Два дні наш гарадскі Палац культуры і спорту прымаў калектывы з Латвіі, Беларусі, Літвы. І гурт "Лянок" культурна-асветніцкага таварыства "Уздым" і Цэнтра беларускай культуры прыгожа паўдзельнічаў у фестывалі. Нашы танцоры паказалі глядачам "Рэчаньку", "Полечку-трасуху", "Ручнік" і "Падэспань". Пад час фестывала цікава праходзілі майстар-класы. Харэографы развучвалі з танцорамі латышскія, літоўскія, рускія і беларускія народныя танцы.

Беларускія танцоры на фестывалі ў Даўгаўпілсе

Пасля мы запрасілі ў госці віцебскі калектыў "Лявоніха", якому больш за 60 гадоў! Прывялі дарагіх супляменнікаў у "Беларускую хатку": так часам называем Цэнтр беларускай культуры. Марыя Памецька, метадыстка Цэнтра, зрабіла для гасцей невялікую экскурсію. Знаёмліся з танцорамі, пілі чай, гаварылі за жыццё. Удзельніца нашага гурта, Алена Кіча, частавала ўсіх смачным салатам: спецыяльна прыгатавала. Вельмі хутка

прабег час. Нам цікава было слухаць апаведы супляменнікаў пра жыццё на Бацькаўшчыне.

На заключным канцэрце глядачы атрымлівалі асалоду ад майстэрства, прыгажосці ды энергіі ўдзельнікаў гурта "Лявоніха". Усім фестывальным гуртам былі ўручаны значкі фестывалю і дыпламы.

Усім, хто не стамляецца танцаваць народныя танцы, хачу сказаць: вялікі дзякуй за шчырыя эмоцыі ды самааддачу, за любоў да творчасці і роднай

культуры. А мы, беларусы Даўгаўпілса, спадзяемся: фестываль будзе мець добры працяг. Калі ў каго з актывістаў беларускіх суполак замежжа з'явіцца жаданне ў ім паўдзельнічаць — то давайце адладжваць кантакты: арганізатары абяцалі ўлічыць нашы заўвагі, прапановы. Так што — да новых танцавальных сустрэч!

Вера Сухарава, сяброўка таварыства "Уздым", удзельніца гурта "Лянок"

ВЕСТКІ

"Беларусы" на рускім полі

На прасторах Расіі беларускія трактары не здаюць пазіцый, заваяваных яшчэ ў савецкія часы

Па ўсім Савецкім Саюзе, ды і за яго межамі славіліся трактары мінскай вытворчасці. Цэняць і сёння аграрыі Расіі стараных працаўнікоў, якія з часам набылі камфортнасць, "асвоілі" шмат розных заняткаў не толькі ў сельскай, але і ў камунальнай гаспадарцы.

Пра трывалыя пазіцыі трактароў "Беларусы" на расійскім аграрынку сведчыць і сёлетняя падзея: на галоўнай сцэне Мінсельгаса Расіі, у Міжнародным выставачным цэнтры "Крокус Экспа" прайшло ўзнагароджанне "Прызямі сялянскіх сімпатый" пераможцаў конкурсу "Лепшая сельгасмашына-2015". А перад тым у аграрыяў пыталі: якія, на іх думку, маркі сельгасмашын лепшыя ў дзевяці намінацыях? У анкеты ўпісалі маркі машын і ацэньваць іх па 4-х спажывецкіх уласцівасцях: якасць працы, надзейнасць, сэрвіс і кошт.

На адрас арганізатараў паступіла 1317 анкет ад спецыялістаў АПК, сабраных у рэгіёнах расійскіх машынна-выправавальных станцый. Пераможцам конкурсу "Лепшая сельгасмашына-2015" у намінацыі "Лепшы трактар" стаў трактар "Беларус 82.1" вытворчасці Мінскага трактарнага завода. Гэтая ж мадэль трактара была лепшаю і паводле вынікаў апытанняў з 2009 па 2013 гады.

Заснавальнік:

Установа Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Рэдакцыя газеты «Советская Белоруссия»».

Вул. Б. Хмяльніцкага, 10*, 220013, Мінск

Рэдактар

Віктар Міхайлавіч Харкоў

Адрас рэдакцыі:

пр. Незалежнасці, 44, Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61.

Выдадзена 2 сакавіка 2009 г. Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Бюро па рэкламе:

Тэл. +375 17 290 60 11

Тэлефон рэдакцыі:

+375 17 288 17 82;

факс: +375 17 290 68 31

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Аб'ём выдання: 1 друк. арк.

Тыраж: 1935. Заказ: 349

Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Час падпісання ў друк: 20.10

Выходзіць 1 раз на тыдзень

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках "Голасу Радзімы", могуць не супадаць.

© "Голас Радзімы", 2016